

Szövetkezeti tanácskozás

Tegnap, szerdán a KISZÖV klubjában ülést tartott a Csongrád megyei szövetkezetek koordinációs tanácsa. Az ülésen megvitatották a társadalmi tulajdon helyzetéről, valamint a belső ellenőrzés továbbfejlesztéséről szóló rendelkezések végrehajtásáról szóló jelentést, s elfogadták a szövetkezeti sportletről adott beszámolót. Mivel Horváth Jánosnak, a koordinációs tanács soros elnökének megbízatása lejárt, a tanács elfogadta lemondását, előterjesztése alapján újabb két éves időtartamra elnökül megválasztotta Ocskó Imrét, a ME-SZÖV elnökét.

A tanácskozás munkájában részt vett Szabó Sándor, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára.

Tanszékfoglaló előadás

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Tanácsa rendkívüli nyilvános ülést tartott tegnap, szerdán délelőtt a szemészeti klinika tantermében. Keretében dr. Molnár János egyetemi tanár, a SZOTE Orvosi-Biológiai Intézetének igazgatója tartotta meg tanszékfoglaló előadását A sejtmag pre-mRNS-t tartalmazó ribonukleo-proteinjeinek szerkezete és funkciója címmel.

Az előadás az intézet új kutatási profiljának, a modern molekuláris biológiának egy területét ölelte föl. A sejtmagban szintetizálódó hírvívó RNS (mRNS) a DNS-ben tárolt genetikai információ egy részét tartalmazza és viszi át a citoplazmába, ahol az a fehérjeszintézisben megszabja és irányítja a speciális fehérjemolekulák felépítését. A pre-mRNS a sejtmagban belüli bonyolult kémiai változások egész sorozatán megy

keresztül, míg úgynevezett „érett”, fehérjeszintézisre képes mRNS-molekula lesz. Mindig sokkal többféle molekula szintetizálódik, mint amennyi aktívan részt vesz a fehérjeszintézisben. Nagy részük tehát soha nem jut ki a sejtmagból, ott bomlik el. A szintetizálódó RNS-molekulák a sejtmagban specifikus fehérjékhez kapcsolódnak, így a fenti kémiai változások is ezen fehérje partikulumok felszínén mennek végbe.

Dr. Molnár János kutatásai a pre-mRNS-t tartalmazó ribonukleoprotein partikulumok szerkezetével, molekuláris anatómiájával foglalkoznak, továbbá a pre-mRNS molekulával komplexet képező fehérjék szerepét vizsgálják az mRNS-molekulák sejtmagban belüli átalakulásában, módosításában és szelektív transzportjában.

A szegedi kiskereskedelem gondjairól

Jelentős helyet foglal el Szeged gazdasági életében is a kereskedelem. Ahogy emelkedett az életszínvonal, úgy nőtt az igény vele szemben, úgy fejlődött a forgalom. A városi párt-végrehajtóbizottság legutóbbi ülésén hangsúlyozták, hogy a kereskedelmi dolgozók nehéz munkában állnak helyt, s ezért köszönet illeti őket. Azt is megállapították azonban, hogy a hálózat nem bővült a forgalom növekedésével arányosan, s a munka hatékonysága, a kiszolgálás kulturáltsága sem mindenütt olyan, mint kellene.

Szegeden tavaly a kis- és nagykereskedelemben, a vendéglátásban, az idegenforgalomban 11,5 ezer embert foglalkoztatott, 20 százalékkal többet, mint 1970-ben. A dolgozók átlagbére 2747 forint volt havonta, amely 14 százalékkal volt magasabb a hét évvel korábbinál. A munkaerőhiány itt is érezteti a hatását: a munkaképes korúak aránya csökken, az első ízben munkába lépők száma nem pótolja a kilépőket, a más foglalkozás után nézőket. E korlátozó tényezőket a vállalatok üzletpolitikájukban kénytelenek figyelembe venni. A kiskereskedelem forgalma a jelenlegi öt éves tervben az elképzeléseknél mérsékeltebben alakult, tovább fokozódott a boltok leterheltsége, az alapterület nem nőtt a terveknek megfelelően. Ez azért is jelentős probléma, mert a működő hálózat korszerűtlen, az új kiszolgálási formára nehezen alakítható át, vagy ha igen, akkor a boltok zsúfolttá, kényelmetlenné válnak. A IV. öt éves terv idején a városi kereskedelmi eladótér 15 583 négyzetméterrel bővült, aminek hatására az élelmiszer-ellátásban — elsősorban a lakótelepeken — lényegesen javult a helyzet. Az V. öt éves terv első két évében 7800 négyzetméterrel nagyobbodott a hálózat, s kiegészült az ezer lakosra jutó bolti terület nagysága szerint a 19 megyeszékhely között Szeged a 16., a vendég-

látóhely nagysága szerint pedig a 14. helyen áll.

A vállalatok anyagi erejükhöz mérten igyekeznek minél több olyan gépet, berendezést beszerezni, amelyekkel gyorsítani és könnyíteni lehet a kiszolgálást. Az önkiszolgáló-üzletek száma és aránya számottevően megnőtt: az ELIKER-nél például tavaly ilyenekben bonyolódott a forgalom 84,6 százaléka, a Deltánál pedig 52 százaléka. A nagykereskedelemben szinte teljesen gépesített az anyagmozgatás, könnyebbé vált a munka, javult a boltokba szállítás hatékonysága. Minden erőfeszítés, korszerűsítés ellenére egyre nyomasztóbbak a munkaerőgondok.

Miről is van szó? A szegedi kereskedelem munkaerőhelyzetének elemzésekor nem hagyható figyelmen kívül a szakma egyik sajátossága: a nők aránya több mint 65 százalékos. A munkarend, a munkaidő-beosztás kevésbé tud igazodni a bölcsődék, óvodák nyitvatartásához, s ez tovább növeli az itt dolgozó nők hátrányát az iparban foglalkoztatottakkal szemben. Ráadásul a kereskedelmi dolgozók bérezése is elmarad a népgazdaság többi ágazatától, s a férfiak átlagbére magasabb, mint a nőké. Az ok: a segéd munkások közül a férfiak általában nehéz fizikai munkát végeznek. A másik sajátosság a több műszak és a sok esetben kedvezőtlen munkafeltétel. A Szeged és Vidéke ÁFESZ szegedi üzlethálózatának 75 százalékát a város peremkerületeiben üzemelteti. Főleg a rosszul felszerelt, technikai fejlesztésre alkalmatlan üzletekben nincs ki a létszám. Hasonló gondokkal küzd a Szegedi ELIKER is.

A munkaerőgondok enyhítése a következő években várható, mivel 1978 áprilisától több kereskedelmi vállalatot mentesítettek a kötelező közvetítés alól, s a munkaerőigény kielégítése szempontjából „A” kategóriába sorolták őket. A vállalatok többsége figyelembe veszi,

hogy a szabad munkaerőforrás kimerült, s a belső tartalékok föltartásával, átcsoportosítással próbálja feladatát megoldani. A szakmunkás-utánpótlás is fontos kérdés. Ennek forrása a fiatalok taníttatása és a felnőtt dolgozók szakmunkásokká képzése. Ez Szegeden 1976 óta korszerű körülmények között történik. A Kereskedelmi Szakmunkásképző Iskolának mintegy 700 hallgatója van, az évenkénti beiratkozási lehetőség 300 fő. A vállalati igények meghaladják a keretszám adatai lehetőségeit.

Örvendetes, hogy egyre többen kapcsolódnak be az oktatásba, fölismerve annak fontosságát. Évről évre növekszik az érettségizettek száma. Sajnálatos ugyanakkor, hogy a kereskedelmi szakközépiskolában végzetek közül viszonylag kevesen választják élet-hivatásul a kereskedelmi szakmát. A vendéglátás szakember-utánpótlása is egyre nehezebb ott, ahol nincs boraváló. Az éjszaka-ban nyúló, valamint a vasárnap napi munkaidő-beosztás miatt nem vonzza a munkaerőt. Egyes munkakörökben állandó a hiány: szakács, cukrász, élelmiszer- és vegyi eladó soha nincs elég. Jelen-tős a fluktuáció főleg a több műszakos, valamint a nehéz fizikai munkát igénylő beosztásokban, bár az utóbbi időben mérséklődött a mozgás. A stabilitás irányába hat az átlagbérek növekedése, a törzsgárda kialakulása és megbecsülése, a 44 órás munkahét bevezetése, a műszakpótlék, a munkavédelmi és munkakörülményeket javító több intézkedés.

A kereskedelmi pártszervezetek cselekvési programjukban rendszeresen foglalkoznak a munkaerő-gazdálkodással, a gazdasági vezetőket beszámoltatják. Sajnos, munkájukban néha inkább a rutin, semmint az elmélyültség dominál. A beszámoltatások gyakran egyoldalúak, megcsúsznak, a pártvezetőség és a tagság nem elég kritikusan vizsgálja a munkaerőhelyzetből, illetve a belső szervezeti-egységéből adódó városszállási fogyatékoságokat.

Szeged kereskedelmi és vendéglátó-hálózatának fejlesztésében kiemelkedő jelentőségű az épülő nagyáruház és a DOMUS bútoráruház. Ezeknek a létszám-igénye 661 ember lesz. A munkaerőforrások apadása és az egyre növekvő kereskedelmi feladatok elvégzése tehát szükségessé teszi, hogy a vállalatok tervszerűbben gazdálkodjanak a munkaerővel, haladéktalanul tájékoztassák a belső tartalékokat, még több erőfőrdést tegyenek a kulturáltabb kiszolgálásra és a korszerű technika beszerzésére, a szociális ellátás javítására. A munkaerőgondok enyhítése végett többlet kellene tenni a vásárlói szokások megváltoztatásáért: aktívan módjában áll, az ne naponta, hanem hetente, vagy havonta szerezze be a szükséges árucikkeket. A kereskedelmi tervek teljesítése politikai feladat, ezért a pártszervezetek is különös gondot fognak fordítani az akadályok elhárítására.

Díjátadás

Szerdán Kecskeméten átadták a júliusban megtartott XVI. országos bor- és üdítőital-verseny díjait. Az 1030 benevezett borból 750 kapott arany-, ezüst-, illetve bronzérmeket.

December 22-től január 3-ig

Téli szünet

Alig egy hónap választja el a diákokat a téli szünet-től. December 22-től január 3-ig nem csöngetnek órára az ország 3856 általános iskolájában 1107 00 diáknak s az 529 középiskolában 198 000 tanulóknak.

A téli szünet ideje alatt a napközi otthonok nem zárják be kapuikat, a nevelők játékos, vidám programokról gondoskodnak. Az általános iskolai napközikekbe 407 000-en járnak, 32 000-rel többen, mint tavaly. A szünetben azonban nemcsak a napközis pedagógusokra vár feladat, az osztályokban tanítók felkészülnek a félévi osztályozó értekezletekre, hiszen a félévi bizonyítványt az szünet utáni első tanítási napon osztják ki. Az idén is az ellenőrző könyvbe kerülnek az osztályzatok, de nem kapnak félévi jegyeket az elsőősök, az ötödikesek, más osztályok tanulói pedig az idén először tanult tárgyakból.

A téli szünetet követő időszakban különösen fontos szakaszába érkezik a nyolcadikosok továbbtanulásának előkészítése. Az idén a tavalyinál kétezerrel több, 118 ezer diák fejezi be a tanulást az általános iskola nyolcadik osztályában. A továbbtanulni szándékozók a „Jelentkezési lap továbbtanulásra” elnevezésű nyomtatványt töltik ki, amelyet — megfelelő jellemzéssel — az általános iskolák legkésőbb március 20-ig továbbítanak a középiskolákba. A tanulók két iskolát tüntethetnek fel, függetlenül azok típusától. A jelentkezési lapon különféle diák-szociális juttatásokat is lehet kérni: diákotthon, tanulószoba, menza igénylése esetén a jelentkez-

zési laphoz csatolni kell a szülőök munkáltatói által kiállított kereseti kimutatást.

Ismert a tanév további programja is. A tavaszi szünet 1979. április 5-től április 17-ig a tanítás az általános iskolákban és a gyógy-pedagógiai intézményekben általában 1979. június 15-ig tart. Ott azonban, ahol a június 10-ig teljesítették a kötelező 192 tanítási napot, a hátralevő időben már kirándulhatnak, sportolhatnak a gyerekek és megtarthatják a pótló foglalkozásokat is. A tanév befejezésének legkésőbbi időpontja június 20.

A középiskolák I—II—III. osztályaiban 1979. június 9-ig, a IV. évfolyamokon 1979. május 12-ig tart a tanítás. A közös érettségi-felvételi vizsgák ideje 1979. május 21—22, az érettségi vizsgák a középiskolák nappali tagozatain 1979. május 14-én, a dolgozók középiskoláiban 1979. május 28-án kezdődnek.

December második felében, az egyes intézmények szabályzatának megfelelően megkezdődik a vizsgaidőszak az egyetemeken és főiskolákban, ahol mintegy 65 ezer nappali tagozatos hallgató sajátítja el az ismereteket.

Próbaüzem előtt

Megkezdte munkáját Kabán a Hajdúsági Cukorgyár építkezésénél a magyar és lengyel szakemberekből alakított átadási-átvételi bizottság. A közösen kidolgozott ajánlások alapján láttak munkához azokon az objektumokon, amelyek készen állnak a próbaüzemelésre.

Könyvvásár

Mintegy 130 kötet, több mint 4,5 millió példányban a klasszikus és a mai külföldi, valamint a hazai írók legkiválóbb alkotásaiból. Ez a téli könyvvásár kínálata — hangzott el szerda délelőtt a Zeneművészek Vörösmarty téri klubjában tartott sajtótájékoztatóján, ahol azt is bejelentették, hogy idén először — december 4-től — gyermekkönyvvetet is rendeznek hazánkban.

Ajándék

Bensőséges ünnepséget rendeztek tegnap délután a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola I. számú Gyakorló Általános Iskolájában. Az Éneklő ifjúság háromszoros nagydíjas énekara, az iskola Bartók gyermekkórusa fogadta a DELTEX és a Szegedi Ruhagyár képviselőit. E két intézmény támogatásával a kórus új egyenruhát kapott. A jersey szoknyák nadrágok, mellények anyagát a DELTEX bocsátotta az iskola rendelkezésére, a ruhagyár Móra Ferenc szocialista brigádjának tagjai varrták. A kórus jövőre ebben az egyenruhában utazik grúziai vendégszereplésre.

A maláji tigris

Színes olasz-francia-NSZK kalandfilm. Írta: Emilio Salgari. Fényképezte: Marcello Masciocchi. Zene: Guido és Maurizio de Angelis. Rendezte: Sergio Sollima. Főbb szereplők: Kabir Bedi, Carole André, Philippe Leroy.

Kalandfilm — ez áll már közvetlenül a cím alatt és ugyan miben különbözik egyik kalandfilm a másiktól? Elsősorban a kalandok minőségében. A jól ismert üldözés-harc-menekülés szentháromságán belül kisebb eretnkségekből. Olyanokban, mint például az atom-szféra, a milió — egyszerűen az a „körítés”, amely a kisebb-nagyobb izgalmak szinte észrevétlenül fontos kellékévé válik, egyfajta díszletlusz, hangulatot biztosítva.

A múlt századi Malájföld, görbe kardokkal, egzotikus arccal, őserdőkkel és tigrissel telített világa valamennyire eredeti, legalábbis érdekes. Főleg színes filmen, csodaszép felvételeken. (Rozsmájában azt is mondhatnánk, nem is az az

érdekes, ami erre felé a filmen történik, hanem maga a táj. Megkapó varázsa, ügyis haszontalan reménytelenséget sugall: láthatunk-e valaha „élőben” ilyesmit? Ami a híres Sandokant illeti: mi más tehetnént, mint — jobb híján — üdvözöljük, vagy legalábbis konstatáljuk megjelenését hazai mo-zijainkban is. A hatvanas évek végén világszerte feltámadt e maláj Robin Hood, ezen egzotikus Rózsza Sándor mítosza. Sandokan, a maláji tigris, aki a hódító angol hatalom ellen — kalózkodik, szép szemű szerelemért tigrist öl meg réptében, és mellékesen kiválóan forgolódik úribb körökben is. Léven gazdag, valaha meggyilkolt szülőök gyermeke, igazságos bosszút álló, következképpen lélektani motivációkkal rendelkezni köteles hős. Ami az utóbbit, a lélektani hiteleséget illeti, jobb, ha hagyjuk, hiszen a kiváló indiai színész, Kabir Bedi, az el-képesztőnél is elképesztőbb hystória képtelenségzabványaiba belől is kiváló. Leg-

főlebb ott ordít már kicsit a dolog, amikor legfőbb el-lensége, a brit imperializmus előretolt gyarmati bázis-embere, Sir James Brooke, „a fehér rádzsa” Shakespeare-idézeteket vagdos a nem különben kiváló ifjú ezredes, Fitzgerald úr fejéhez. De nem ez az igazán fontos.

A fontos az, hogy Sandokan többször meghal, természetesen többször feltámad, és végül Mariannával (Carole André) létrejött zűravaros kapcsolata is valahogyan révbe jut, legalábbis perspektivikusan. Közben némi keleti-karategőrbekardos világ, icipici humor és valamicskével több vontatottság a cselekményben, pihenésként-fel-üdülésként ismét a szép távol-keleti milióval. Kaland van bőven, kalandfilm a Sandokan, híres régi kaland-filmeket folytató-továbbvivő alkotás, hosszú sorokkal a pénztárak előtt, holtbiztos kasszasiker. Mit lehet hozzátenni vagy akár: mit lehet tenni? Törődünk bele.

Domonkos László

Ötvenéves a hattyastelepi iskola

A közelmúltban ünnepelte fennállásának 50 éves évfordulóját a hattyastelepi általános iskola. A félévszázados intézmény megifjodva és felújítva várta az ünnepségre volt tanárait, diákjait — és persze a maiakat.

Bensőséges pillanatokban volt részük a megjelenteknek. Együtt érezhették, mit jelentett és mit jelent még ma is a telep életében az iskola. A virággal köszöntött nyugdíjas pedagógusok, az iskola történetének felelevenítése, Ady Üzenet egykori is-

kolamba című verse — mind-mind segített az emlékezésben. Az iskola tanulóinak műsora után a szegedi szimfonikus zenekar több tagjának koncertje következett, majd az EDOSSZ-együttes táncai és az algyői citera-zenekar számai. Az iskolában az elmúlt ötven év történetét bemutató kiállítás is nyílt.

Végül mai nevelők és régi diákok késő estig beszélgettek, felidézve a múltat — emlékezve egy iskolára, amely nemzedékeket adott és ad a társadalomnak.